

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi [Tärkeimmät ja kiireellisimmät: 1. Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi, 2. Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö, 3. Kulttuurin tekijät avainasemassa, 4. Uudistumisen, kestävyiden ja kasvun mahdollistaminen ja 5. Yhteinen linja politiikassa.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Maakunnan liiton rooliin kuuluu edistää alueen kulttuuria ja asukkaiden identiteettiä muun muassa osana maakunnallista strategiatyötä pohjautuen lakiin alueiden kehittämisestä. Kuntaliiton mukaan maakunnan liitto on alueensa merkittävin edunvalvoja. Liitto vaalii monipuolisesti alueensa kulttuuria ja perinteitä verkottamalla alan ja alueensa toimijoiden kanssa henkisen ja taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Maakunnan liitto saattaa yhteen niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorin toimijaverkostoja.

Selonteon linjauksissa kuntien rooli tulee korostumaan. Selonteon mukaan "kunnissa päätetään kulttuurin tulevaisuudesta". Nykyinen toimintaympäristö asettaa tälle työlle haasteensa, sillä monissa kunnissa kulttuuritoimintaa toteutetaan vähäisillä resursseilla tilanteessa, jossa kulttuuritoiminnasta vastaavan henkilön tehtäviin kuuluu myös muita tehtäviä kulttuuriasioiden lisäksi.

Selontekoluonnoksen nykytilaa kuvaavassa liiteosiossa todetaan, että "aluetasolla tehtävän yhteistyön merkitys korostuu". Pienten resurssien toimintaympäristössä tulee alueelliseen ja kuntien väliseen yhteistyöhön kiinnittää tulevaisuudessa entistä enemmän huomiota. Tulevaisuuden kulttuuripalvelut vaativat laajempia hartioita ja alueellista ajattelua, johon kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanossa toivotaan kiinnitettävän huomiota. On myös hyvä huomata, että kulttuurin alueelliset verkostot ja rahoittajatahot tarvitsevat aluekehitysnäkemyksiä, joka edistäisi toimijakentän ja tilannekuvan ymmärtämistä ja sopivien rahoitusinstrumenttien löytämistä niin alueelliselta, kansalliselta kuin EU-tasoltakin. Tämä koskee myös toimivaa kulttuurihyvinvoinnin vastuunjakoja hyvinvointialueen, kuntien ja alueellisten toimijoiden kesken. Koska kuntavaaleissa valituista päättäjästä muodostettu maakuntavaltuusto ja maakuntahallitus ohjaavat maakuntien liittojen toimintaa, ovat maakuntien liitot keskeinen toimija kulttuurin rakenteiden edistäjänä ja vaalijana alueillaan.

Tiivistelmä näkemyksistä

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Kainuun maakuntahallitus katsoo, että kulttuuripoliittinen selonteko kattaa laajasti eri alat ja vastaa ajattomasti kulttuurin ja luovien alojen kehittämistarpeisiin ja perustoiminnan turvaamiseen. Siihen kytkeytyvät resurssit, lainsäädännön kehittäminen ja tiedolla johtamisen vaatimus tulisi myös varmistaa yli vaalikausien. Samalla se toteaa, että alueelliset erityispiirteet (kuten pitkät etäisyydet ja väestörakenne) on huomioitava kulttuuripoliittisessa selonteossa ja sen toimeenpanossa, jotta kulttuuria olisi saatavilla ja saavutettavissa tasavertaisesti koko maassa, asuinalueesta riippumatta.

Alueellisen saatavuuden ja saavutettavuuden on panostettava sekä lainsäädännöllisesti että taloudellisesti. On pidettävä huoli, että edellytykset sekä kulttuurin ja taiteen ammattilais- että harrastajatoiminnan rakenteille säilyvät myös harvaan asutussa osassa Suomea. Se tarkoittaa mm. taidelaitosten, kansalaisopistoverkoston sekä vapaalla kentällä toimivien taiteen ammattilaisten toimintaedellytysten turvaamista. Tämä on keskeistä, jotta elinikäinen kulttuuriolosuhteiden parantaminen on mahdollista eri puolilla Suomea. Eri väestöryhmien osallisuuden edistäminen vahvistaa demokratiaa ja väestön hyvinvointia, ja selonteon visiossa todetaankin oivaltavasti, että "kulttuuri on jokaisenoikeus".

Kulttuuri ja luovat alat voitaisiin nähdä kasvualana nykyistä vahvemmin, ja toimialojen arvonlisäysoosuuksien mukaan kulttuuri on keskisuuri toimiala Suomen kansantaloudessa. Myös maakuntaohjelmissa tulee huomioida tämä osana toimialojen kehittämistä ja nähdä kulttuuri sen itseisarvon lisäksi uutena perusteollisuutena ja moninaisen hyvinvoinnin edistäjänä.

Selonteon yhtenä tavoitteena on lisätä ymmärrystä kulttuurin merkityksestä yhteiskunnan eri osa-alueilla. Se kytkee kulttuurin paitsi turvallisuuteen ja hyvinvointiin, myös esimerkiksi kestävään kehitykseen. Selonteon keskeiset visiot ja toimenpiteet vaikuttavat perustelluilta ja lupaavilta. Koska selonteko tavoittelee pitkäjänteistä kulttuuripolitiikkaa, olisi oleellista, että toteutukseen sitouduttaisiin läpi hallituskausien, niin lainsäädännöllisesti kuin taloudellisestikin. Vain siten voidaan turvata selonteon mukainen ”pitkäjänteinen ja monialainen” kulttuuripolitiikka. Ilman riittävää sitoutumista uhkaavat taiteelle ja kulttuurille selonteossa asetetut keskeiset tavoitteet jäädä toteutumatta, vaikka muita rahoitusinstrumentteja kehitettäisiinkin.

Selonteossa kulttuuria on käsitelty laajasti. Eri taiteenaloista kirjallisuus saa selonteossa selkeimmin huomiota. Myös muut luovat, kulttuuri- ja taiteenalat kuin kirjallisuus ovat kokeneet ja tulevat kokemaan mullistavia muutoksia uusien jakelumuotojen kehittyessä ja esimerkiksi tekoälyn edistyessä sekä maailmantilanteen muutoksissa. Alan kehittämisen ja toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin kannalta on oleellista, että kulttuurin tilastointia pidetään yllä ja kehitetään, jotta alan toimenpiteet voidaan perustaa tutkittuun tietoon. Tiedolla johtaminen on keskeinen väline matkalla kohti kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteita.

Kainuun liitto Kirjaamo
Kainuun liitto - Maakuntahallitus, Elinkeinot ja aluekehitys -vastuualue